

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ES VIDÉKEN
 Egy évre ... 84 kor.
 Fél évre ... 42 kor.
 Egy negyed-évre 21 kor.
 Egy hóra ... 7 kor.

Nyilttár közlemények
 megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 362.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1918.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szombat, november 2.

Rendet! . . .

A mai népgyűlésen a szociáldemokrata-párt hivatalos szónoka egy rendkívül tanulságos s a mai viszonyokra illő kifejezéssel jellemezte a helyzetet:

— Mindnyájunk első kötelessége, hogy fenntartsuk a rendet s tartózkodjunk minden olyan momentumtól, mely ügyünk sikerét befolyásolhatná.

Az önálló és független Magyarország életének első napján véssé lelkébe mindenki ezt a gondolatot. Rendre és nyugalomra van szükségünk, hogy megóvhassuk azokat a mérhetlen kincseket, melyeket a megérett idők hoztak ajándékkul. Önállóságunk és függetlenségünk nyíló áloé virága talán örökre meghonosul a talajban, ha fejlődésében nem zavarja meg most a forradalmi extrémítások borzalma és fegyelmetlensége.

Ma már nincs szükségünk arra, hogy erőszakkal vivjuk ki jogainkat. Ma már minden jog a népé, mutassuk meg, hogy méltók vagyunk rájuk és tudunk élni velük. Nem szabad túrnunk, hogy a gyönyörtü fejlődést elmessék durva kezek, melyek a szabadság napjait renbontással igyekeznek megszentételemiteni.

Tudjuk, hogy a forradalmak, a nagy átalakulások soha és sehol nem történhetnek meg kisebb-nagyobb zavargások nélkül, de a zavargók nem lehetnek urrá az eszme diadalmas eredménye fölött. Mindent meg kell tennünk, hogy a rendet és a békét biztosítsuk.

Az a kérdés a forró napokban: kire bizzuk kedveseink biztonságát, életünket s az emberi munka becsületes eredményeit? A békés időkben könnyü volt erre felelnünk. Az állam gondoskodott olyan szervekrül, melyek polgáraink életét és vagyonát megvédelmezték, de a háboru megrontotta e szervezeteket: katonaságunk egy része elszéledt, rendőrségünk kis létszámu . . . Kiben bízhatunk hát, ha városunk rendéről, hozzátartozóink és magunk életéről van szó?

Egyedül önmagunkban!

Beszéljünk nyiltan, őszintén, úgy, amint a mai halálosan komoly időkben illik. Csak magunkban bízhatunk: csak mi tudjuk megvédelmezni minden bajtól magunkat és városunkat.

Az öntudatra ébréat nép nagynak mutatta magát e mámoros órákban. Nem ment tul lelkes kedvében a megengedett határokon. Komolynak, céltudatosnak, szervezettnek és bölcsnek mutatkozott, nem ronbolt, mert egész lekét áthatotta az építési vágy: az új demok-rata Magyarország megalapozásának gondolata.

De a forradalmi népnek, mint az üstökös csillagnak, uszálya is van. Hiénák, farkasok, ragadozók követik a harcosok nyomait s ezek előtt nem szent sem az élet, sem a tulajdon. Vad ösztönök vezérlik a Néphez csatlakozott csöcseléket, mely a szabadság napjait kínál-

kozó alkalomnak tartja arra, hogy ösztönös durvaságának rutságával rémületet terjesszen.

Ezek veszélyeztetik a belső rendet: a szökött katonák, a kitört fegyencek, a fegyverhez és késhez jutott csavargók: szabad-e ezek prédájára bocsátani kedveseink és magunk életét vagy ezrek szorgalmának tisztos gyümölcsseit? Szabad-e eltúrnunk, hogy lángokba boruljon felettünk a tető s elhamvassza mindazt a sok és drága reménységet, melyet a mai napok ritka bőkezűséggel juttattak nekünk?

E veszedelmeket csak önmagunk tudjuk elhárítani. És pedig csak úgy, ha csakugyan megfogadjuk az idők intelmeit s kezet fog egymással rang és fajkülönbség nélkül Arad pol-

gársága és munkássága. Ne a másiktól várjuk, hogy a mi életünkre, vagyonunkra vigyázzon, hanem védjük mindnyáján mi magunk azt, a mi a miénk! A dussgazdagok, akiknek legtöbb félteni valójuk van, ne üljenek most palotáik puha kényelmében, ki az utcára, a tisztviselővel, a kereskedőkkel egyetemben, hogy a rend — rend maradjon. A szervezett munkásság pedig, amelynek a mai napok meghozták a vágyak teljesülését, amely percek alatt lett döntő hatalommá, vegye kezébe az irányítás munkáját, a városmentés és életbiztosítás nagy feladatát s nem lesz egyetlen ember e város falai között, ki hálás szívvvel ne engedelmessékednék ennek a rendfenntartó kötelességnek..

A helyőrség csatlakozott a kormányhoz.

— A polgárság, munkásság és katonaság népgyűlése. —

Arad szervezett munkássága és polgársága lelkes tüntetéssel ünnepelte meg az önálló és független Magyarország megszületését. A tegnapi lelkesült mozgalmat még a bizonytalanság akadályozta meg, hogy általánossá legyen, ma a Károlyi kormánnyal teljes és tökéletes lett a Magyar Nemzeti Tanács diadala s ez a siker összeforrasztotta a munkás és polgári társadalmakat. A szociáldemokraták meleg rokonszenvvel fogadták azokat a polgári pártokat, melyeknek programjában mindig ott szerepelt az önálló független Magyarország követelése. S a gyűlés keretében kifejezésre is jutott a megértés, mely akkor vált általánossá, midőn a katonaság képviselői is kijelentették, hogy szívvvel lélekkel csatlakoznak a Nemzeti Tanács programjához. A szónokok beszédén, a tömeg viselkedésén meglátszott, hogy csak az az egyetértés hozhat gyümölcsöket s ez az egész országban megnyilatkozó egyetértés fogja megteremteni a rendet és a békét. Az impozáns népgyűlésről az alábbi tudósítást adjuk:

Tizenegy óra táján minden irányból óriási tömeg hömpölygött a nyári színház felé, amelynek nézőtere és karzatai már jóval 11 óra előtt zsufolásig megtelt közönséggel. A közönség azonban még mindig tódult, úgy, hogy a színház kicsinek bizonyult a népgyűlés résztvevőinek befogadására. Erre a rendezőség kihirdette, hogy a népgyűlést a Szabadság-téren szabad ég alatt fogják megtartani. Erre a közönség hazafias és munkásdalok éneklése mellett a Szabadság-szobor elé vonult, ahol hamarosan pódiumot rögtönöztek.

A népgyűlést Kranovszky Géza nyitotta meg, elnökül Bodnár Jakabot, jegyzőül Csepely Lászlót ajánlotta.

Bodnár Jakab rövid megnyitó beszédében üdvözölte a megjelenteket, kifejtette a nap jelentőségét, azt, hogy a tegnapi események ismerete egy táborba terelte még azokat is, akik a multban mindig elnyomói voltak a munkásság mozgalmainak.

A szociáldemokraták szónoka.

A szociáldemokrata párt szónoka Winkler József először is bejelentette a szociáldemokrata pártnak azon határozatát, amely szerint a megváltozott viszonyok folytán eláll a néptanács megalakításától,

— Minthogy, — mondotta — ma már olyan kormányunk van, amelynek törvényes intézkedéseit minden fórum elismeri a szociáldemokrata-párt az éjjel azt a határozatot hozta, hogy nem tartja szükségesnek az aradi néptanács megalakítását.

Fejtegette, hogy a szociáldemokrata párt mindig egységes világnézet a történelmi materializmus alapján bírálta el az eseményeket. És hogy ez milyen biztosan mutatta a jövőt, azt igazolja, hogy ma a hallgatóság körében egy generális is jelen van. (Éljenzés.) A szociálista-párt volt az egyetlen, amely előre látta, hogy az imperialista törekvések és a kapitalizmus tulkapásai vágóhidra viszik a népek millióit. Ók voltak, akik előre megjósolták a forradalmat is. (Ugy van.)

Azt nem lehet tudni, hogy mi jön, de hogy mi a teendő, azt mindenkinek tudnia kell. Az első és legfőbb kötelesség a város minden lakójának érdekében, hogy itt anarchisztikus tünetek ne mutatkozhassanak. Az egyetlen szent cél pedig az, hogy az új kormány a legtökéletesebb belső nyugalom állapotában folytathassa azt a munkát, hogy rögtön békét adjon a népnek — és amit ma már kimondhatunk — megmenthesse a mi édes magyar hazánk ezer éves önállóságát.

— Akkor, amikor évtizedeken keresztül „lenézett hazátlan bitangok“ voltunk, akkor nem beszéltem volna így. Bár akkor is mi szerettük a hazát igazán, nem a nagybirtokos csirkefogók, a kik most is túrték volna, a legszebb vármegyéket, amelyek gazdasági életünk feltételeit képezik, csak azért, hogy ók maradjanak az urak.

A szociáldemokrata-párt legteljesebb egyetértésben kíván haladni a polgári pártokkal. De

ne gondolják a polgári pártok, hogy mi minden lépésüket figyelemmel nem kísérik és ne gondolják, hogy ha új zászlókkal új elvekkel közelnek, mi be fogunk dőlni.

Mit hoz a jövő?

Az üldözött vadnak távolba halló képessége van. A szociáldemokrata-párt, amely évtizedeken át szenvedte az üldözést, már hallja a távoli moraját azoknak az eseményeknek, amelyek azt lesznek hivatva eldönteni, egész Európában, hogy megmaradjunk-e a mai kapitalisztikus termelési rendszer mellett, vagy áttérjünk-e a társadalmi termelésre. A szociáldemokrata-párt aggódó figyelemmel kíséri az eseményeket. És figyelmezteti azokat az urakat, akiknek a múltjában sötét pont van, hogy ma még nyitva áll a purgatorium ajtaja, de el következhetik majd az igazi forradalom napja is. S akkor mi is azt fogjuk mondani, amit egy bűnös ajak ki mert ejteni, amikor Budapesten proletárvér folyt, hogy „nem vagyunk hisztériás asszonyok”. (Éljünk éljenzés és taps.)

A polgárőrség megalakítása.

Nagy éljenzéssel fogadott beszéd után Fiedler Imre őrnagy katonai térparancsnok jelentette be a helyőrség tisztikarának csatlakozását a Nemzeti Tanácshoz, illetőleg a Károlyi kormányhoz.

Felhívást intézett a munkásokhoz és a polgárokhoz, hogy az aradi polgárőrség sürgős megszervezése végett délután, lehetőleg ebéd után jelentkezzenek minél nagyobb számban a Várban a térparancsnokság előtti téren, úgy, hogy ma estére már ne maradjon a város lakossága védelem nélkül. Minél több polgárnak kell jelentkeznie a legsürgősebben, nehogy Aradon az történjék, ami más városokban már megtörtént.

Fiedler még felszólítást intézett a legénység ellátásához, hogy 48 órán belül térjenek vissza állomáshelyükre, senkinek nem lesz bántódása.

Fiedler után a legénység részéről Kappner József őrmester tartott beszédet, azután Kratzer 33-as százados jelentette ki, hogy a szociálista katonáknál jobb és megbízhatóbb elemet nem ismer.

Dr. Nagy Sándor beszéde.

Az aradi függetlenségi párt megbízásából dr. Nagy Sándor szólalt fel ezután. Örömeinek adott kifejezést, hogy a mai népgyűlésen megjelent a nemzet minden tényezője és így el lehet mondani azt, amit e sokat szenvedett nemzet történelmében régen nem lehetett elmondani, hogy benne élünk az önálló független Magyarországon. Ennek a jelentőségébe ma még nem is tudjuk magunkat beleélni. Ma csak azt tudjuk, milyen rom volt szolgátságban élni. (Ugy van.) Felemlítette a szocialisták szóónoka, hogy meg fogják figyelni a polgári pártokat. A függetlenségi mindig testvérei voltak a szocialistáknak, közösen érezték az elnyomást.

Most, amikor elérkezett az idő, hogy azokat a reformokat megvalósítsuk, amelyek nélkül nincs önállóság. Ezek elsője az általános titkos községenkénti nőkre is kiterjedő választó jog. (Éljenzés és taps.) Azok a milliók, akik jók voltak arra, hogy a hazáért vérüket ontás megérdemlik ezt az elemi jogot is, hogy ne úgy legyen, mint eddig, hogy róluk, nélkülük határoztak.

A másik sürgős teendő a becsületes földbirtok politika életbejuttatása. Az eddigi földbirtokpolitika nem volt más, mint a hűbériség átváltozott formája. Ennek következménye, hogy haza jönnek az ép és csonka katonák és

nem lesz egy talpalatnyi földjük, amit megmivelhetnének. Eddig a szegény földműves csak akkor kapott földet, mikor hat láb mélyre letették a sírba.

A szociáldemokrata párt mellett a jövő nagy munkáiban ott lesznek a függetlenségi.

Három szent érzés kell, hogy most lelkünket hevitse, a hazának, a munkának és egymásnak szeretete. Egy isten teremtményei, egy haza fiai vagyunk, nincs közöttünk különbség, rang, cím és vagyon tekintetében. (Éljenzés és taps.) Beszédét az önálló Magyarország életteljesével fejezte be.

A románok tizenete.

A radikális párt részéről Schütz Henrik dr. beszélt. Bejelentette a párt csatlakozását a Nemzeti Tanácshoz. Fejtette a radikális párt programját, utalt Nagy Sándor beszédére, amely kifejtette a pártnak a birtokpolitikára vonatkozó azonos álláspontját.

Majd az aradi románok üzenetét tolmácsolta. Mivel még nem foglalt állást a román nemzeti tanács és így a románok a népgyűlésen részt nem vehettek, szónok utján izenik, hogy a város belnyugalmának biztosítására irányuló munkából ők is ki akarják venni részüket.

Szöllösy István igazgató a nevelőmunkások csatlakozását jelentette be a Nemzeti Tanácshoz.

Temetés után — munka.

Ezután Barabás Bééla főispán szólalt fel. Kérte a köztisztviselőket és magántisztviselőket, hogy ők is minél nagyobb számban jelentkezzenek a megalakítandó polgárőrségbe, mert mindenkinek egyformán érdeke a rend fenntartása, mint a magánosoknak. Majd megemlítette, hogy holnap lesz a halottak napja ezren és ezren fogják felkeresni a temetőket. Legyen ez a nap egy nagy temetés napja s temessük el vele a multat. Azután holnapután következik az új munka napja, hogy fölállítsuk a demokratikus, önálló független Magyarországot. (Éljenzés.)

Oiner Hugó dr. főhadnagy felhívta a munkásságot, hogy a polgárőrség megalakulásán minél nagyobb számban jelenjenek meg. Felkérte a polgári hatóságokat, hogy eszközöljék ki, hogy az a háromszáz gyári munkás, akik a polgárőröknek jelentkeztek, továbbra is megkapják a fizetésüket.

Végül Bodnár Jakab felszólította a munkásságot, hogy holnap reggel vegyék fel a munkát ismét, mert a háborús munkát fel kell, hogy váltsa a békés termelés.

Ezután még a dalárda elénekelt a Marsallást és a Himnuszot és ezzel a népgyűlés véget ért.

VÁROS ÉS MEGYE.

— Összehívják a vármegye közgyűlését. Dr. Lázár Zoárd kisjenői ügyvéd, az aradmegyei függetlenségi és 48-as párt elnöke, ma a következő táviratot intézte a Magyar Nemzeti tanácshoz:

— Az aradmegyei függetlenségi és 48-as párt lelkesen üdvözlö a Magyar Nemzeti Tanácsot és a most megalakult népkormányt, egyúttal mindenben készséges szolgálatait felajánlja Dr. Lázár Zoárd pártelnök.

Értesülésünk szerint az aradmegyei függetlenségi és 48-as párt elnöksége még a mai nap folyamán intézkedett az iránt is, hogy Arad vármegye törvényhatósági bizottságát rendkívüli közgyűlésre hívják össze, amelyen állást foglaljanak az utóbbi napok eseményeivel szemben.

Fellazadt hadifoglyok az állomáson.

(A polgárőrség tüzpróbája. — Négy fogoly meghalt, nyolc megsebesült.)

A hirtelen összetoborzott polgárőrség ma este a vasuti állomáson kiállotta a tüzpróbát. A polgárőrség valóságos ütközetet vívott meg a felfegyverzett olasz és orosz foglyokkal, akik az állomáson megtámadtak egy indulásra készen álló tehervonatot és a kocsikat fosztogatni kezdtek. Az ütközet a legteljesebb mértékben a polgárőrök győzelmével végződött, akik rövid harc után lefegyverezték és elfogták a vakmerő foglyokat.

Este hét óra után jelentették Green Nándor főkapitánynak, hogy az állomáson 40—50 orosz és olasz fogoly megtámadott egy tehervonatot és fosztogatni kezdett. Amikor a vasutasok el akarták őket üzni, a foglyok lövésekkel riasztották el a vasutasokat. A főkapitány intézkedésére egy katonai teher autón azonnal polgárőrök, diákok és rendőrök mentek ki az állomásra, hogy a fosztogatást megakadályozzák.

A foglyok, amikor meglátták a felfegyverzett diákokat, sűrű lövésekkel igyekeztek azokat visszatartani. Erre formális ütközet fejlődött ki. A polgárőrök felfejlődtek és sűrű tüzelést bocsájtottak a szintén lövöldöző foglyokra. Erre a polgárőrök parancsnoka, egy katonatiszt harsány hangon kiáltotta:

— *Meg kell rohmozni őket!*

Rajta! Utánam!

A diákok és munkások mint a szélvész rohantak a lövöldöző foglyokra. Dolgozott a puska, heves közelharc fejlődött ki, mire a foglyok körül azok, akik a kocsikon keresztül nem tudtak elmenekülni, felemelték a kezüket és megadták magukat. A polgárőrök erre lefegyverezték a hadifoglyokat. Harmincnyolc foglyot fogtak el.

A harc folyamán négy orosz fogoly meghalt, nyolc megsebesült,

míg a polgárőrök közül senki sem sebesült meg. A polgárőrök ezenkívül az állomáson lefegyverezték azokat a katonákat, akik jogtalanul puskát vittek magukkal és ezzel is veszélyeztetették a közbiztonságot.

A rövid idő alatt megszervezett polgárőr századok a mai nap folyamán nagyszerű példáját mutatták meg a kötelességtudásnak, az ügyességnek és a lelkesedésnek. Már az elmúlt éjjel, amikor a hatóságok mellől feltek az elszéledt katonák és a kiszabadult fegyverek garázdálkodásától, a diákokból és a munkásifjúságból alakított polgárőrségnek a legnagyobb mértékben sikerült a rendet fenntartania. Ezenkívül ma értesítették Fiedler őrnagy térparancsnokot, hogy a huszárkaszárnyában száz cseh tüzér, akik oda vannak beszállásolva, lázongnak és a náluk levő fegyverrel lövöldöznek. A lakosságban levő tisztok telefonon kértek segítséget, mire egy szakasz rendőrt és egy szakasz diákokból és munkásifjakból álló polgárőrt küldtek ki. A tüzerek Vida rendőrfelügyelő felszólítására nem akarták a fegyvereiket odaadni, sőt egy katona felemelte a fegyverét, hogy a rendőrökre löjjen. Ebben a pillanatban egy fegyver dördült el a polgárőrök sorából és a támadó katona holtan rogyott össze. Vida felügyelő ekkor rohant vezényelt. A rendőrök karddal, a polgárőrök puskákkal rohantak a lázadó tüzerekre, akiket annyira trópirozott a támadás, hogy rögtön megadták magukat és átadták a fegyvereiket.

Tekintettel arra a lehetőségre, hogy a Temesvárról elűzött zsökött katonák Arad felé tartanak, Mész százados vezetésével egy századnyi katonákból, polgárőrökből és rendőrökből álló csapat állta fel ma este Ujarad előtt a Temesvár felé vezető országut mentén. A csapat puskákkal és két gépfegyverrel van felszerelve.

Az Acsev. is szervezett egy polgárőr csapatot, amelynek eddig huszonöt tagja van. Az Acsev. polgárőrség a vasuti állomáson teljesít fegyveres őrszolgálatot. Ma egész éjjel lázas munka folyt a rendőrségen. Egyik őrszolgálat a másikat követte, fegyveres polgárőrök csapatai be és kijártak a rendőrség kapuján, amely előtt állandóan katonai teherautó állott. Az autón fegyveres csapatokat szállítottak a nagyobb üzemek és katonai raktárak őrzésére.

Hivatalban az új kormány.

(Mellőzik az eddigi címeket. — Károlyi Mihály külügyminiszter lesz)

Budapestről telefonálja tudósítónk: Károlyi Mihály gróf ma egy újságíró előtt a következőket mondotta:

— Azon az állásponton vagyok, hogy Magyarország területi önrendelkezését minden irányban meg kell szerezni. Az Ausztriával való viszony felbomlott, megszűntek a régi formák és így Magyarországnak magának kell meghatározni, hogy hova és milyen kikötéssel akar menni. De ehhez a határozathoz csak akkor fogunk eljutni, ha az egész magyar nemzet fogja kifejtetni belső vágyát a katonákkal együtt. Nem nélkülük, de nem is ellenük. Ha mi következetesen demokratikus politikát folytatunk, megvalósítjuk a népuralmat, megvédjük határainkat. A szent célok érdekében mindenki köteles magát ennek alávetni. A kormány pedig köteles helyredlítani a rendet és megkötni a békét perccel se késve. A békét, amelyben a nép döntése Magyarországon lehetővé válik.

Budapestről jelentik: Károlyi Mihály gróf miniszterelnök ma átvette hivatalának vezetését.

Buza Barna földmivvelésiügyi miniszter már reggel kilenc óra előtt megjelent a földmivvelésiügyi miniszterium épületében, ahol már várták az osztályvezetők és tisztviselők. A tisztviselők már szóval üdvözölték a minisztert, aki kifejtette, hogy az átalakulás eredményeül Magyarországra nagy feladatok várnak. E feladatokat a polgárságnak teljesítenie kell, hogy a népet fokozottabb termelőképeséggel kielégítse. Munkájához a tisztviselők támogatását kérte.

Lovász Mártont már a korai reggeli órákban várták a tisztviselők. A miniszter titkárá, Kisfaludy Sándor kíséretében 11 órakor jelent meg a miniszteriumban.

Nagy János államtitkár üdvözölte, aki a szokásos kegyelmes uram megszólítás helyett egyszerűen miniszter urnak szólította. Lovász ismertette programját, amely röviden az, hogy Magyarország népét iskolához akarja juttatni. Politikája odairányul, hogy az analfabéták számát csökkentse.

A belügyminiszterium osztályvezetői reggel 9 órára várták Batthyány minisztert, akit a tisztviselők nevében Bosnyák Zoltán üdvözölt.

A márcól-holnapra átalakult magyar királyi hadügyminiszteriumban nyugodtan, megrázkódlatás nélkül folyt a munka. Mindenki a helyén volt. Lindner hadügyminiszter egész éjjel benn volt hivatalában. Reggel 9 órakor ment haza, de már 10 órakor ismét visszatért oda. Váróterme egész nap telve volt katonatisztekkel és tengerészekkel. A miniszteriumban nyugalom és fegyverem uralkodik.

Garami Ernő kereskedelmi miniszter 9 órakor jelent meg miniszteriumában. Nyomban hivatalos helyiségebe ment, magához kérte a legaktuálisabb és legsürgősebb ügyek referensait. Hivatalos fogadtatás a kereskedelmi miniszteriumban ma nem volt.

Kunfi Zsigmond csak a jövő héten foglalja el hivatalát, amelyet a kultuszminiszterium egyik helyiségében fognak ideiglenesen berendezni.

Budapestről jelentik: A minisztertanács mai ülésén elhatározta, hogy a Nemzeti Tanács és a Katona Tanács között állandó érintkezés fenntartása kívánatos és a minisztertanács az érintkezés keresésével és fenntartásával Kunfi Zsigmond népjóléti minisztert bízta meg. A kormány felkéri a Nemzeti Tanácsot

és a Katona Tanácsot, hogy három-három delegáltat jelöljön k az érintkezés fenntartására.

A Nap értesülése szerint Károlyi Mihály gróf miniszterelnök Magyarország függetlenségének deklarálása után átveszi a külügyminiszteri tárcát és a béketárgyalásokat Magyarország nevében ő fogja vezetni.

A Nap értesülése szerint Kóbek Kornél volt Károlyi-párti képviselőt legközelebb hadügyi államtitkárrá, Garbay Sándor szocialista vezért pedig belügyi államtitkárrá nevezik ki. Szende Pál csak ideiglenesen lesz pénzügyi államtitkár, azután átveszi a pénzügyminiszterium vezetését.

A Politikai Híradó szerint az összes miniszterek elhatározták, hogy úgy a magán, mint a hivatalos érintkezésben mellőzni kívánják a címeket és csak a miniszter ur megszólítást kívánják alkalmazni.

Budapestről jelenti a Magyar Tudósító: Vertán Endre és Jármy Béla országgyűlési képviselők ma beléptek a Bizony-pártba.

A közlekedési miniszterium államtitkára állítólag Bessenvey Ferenc, a Haditermék egyik igazgatója lesz.

Tisza István gróf meggyilkolása.

— Hogyan történt a merénylet? —

Budapestről jelentik: A rendőrfőkapitány ma megindította a vizsgálatot Tisza István gróf meggyilkolása ügyében. A nyomozást rendkívül megnéhezíti az, hogy a gyilkosokról semmiféle személyleírást nem tudnak adni. A gyilkos katonák parolija le volt szakítva, így még azt sem lehet megállapítani, hogy melyik ezred kötelékébe tartoztak. Tegnap este kihallgatták Rákóczi Sándor csendőrmestert, a Tisza védelmére kirendelt különítmény vezetőjét, aki elmondotta, hogy egyszerre vagy hatvan katona támadta meg a különítményt és miután a csendőröket lefegyverezte, behatolt a lakásba. Személyleírást adni nem tud sem ő, sem a különítmény más tagja és így nagyon valószínűtlen, hogy a gyilkosok kézrekerüljenek. A nyomozás mindazonáltal tovább folyik. Szentkirályi főkapitányhelyettes ma kihallgatta mindazokat a csendőröket, akik a Tisza védelmére kirendelt különítmény tagjai voltak.

Gróf Tisza István megöletéséről a következő részleteket jelentik: A Hermina-ut 35. szám alatt levő villába tegnap délelőtt fél tizenegy óra tájban egy hadnagy és egy polgári ruhás ember kért bebocsátást. Dömötör László szolga fogadta őket és megkérdezte, hogy mit óhajtanak. A civil ezt mondta:

— A kegyelmes urral szeretnék beszélni.

A szolga elment és bejelentette a látogatókat, akik egy perc múlva bent voltak gróf Tiszánál. A civilruhás így szólt Tiszához:

— Uram, ön rejtegeti azt a gaz cseh ligyész, aki engem ellélt?

— Dehogyné kérem, — felelte Tisza. — Hát hova gondolnak?

A két látogató erre elment. Nyilvánvaló, hogy csak azt aktrák kikémlelni, Budapestben van-e Tisza.

Délután negyed négy órakor ebédhez tilt a család. A házigazdán kívül az asztalnál felesége, továbbá báró Radvánszky Béla, Tisza rokona és háziorvosa, valamint unokahuga,

gróf Almácssy Denise ültek. Öt óra tájban volt vége az ebédnek s utána Tisza visszavonult a félemeleten levő dolgozószobájába.

A villa szomszédságában húzódó töltésen negyed hat óra felé nyolc katona jött át és be ment a villába.

A katonák fölmentek a hallba, amelybe közvetlenül nyílik az ebédlő-szoba ajtaja. Dömötör szolga volt itt és megkérdezte a katonákat, hogy mit akarnak?

— A kegyelmes urral akarunk beszélni — mondták ezek.

A szolga rosszat sejtett és azt mondta:

— Majd megnézem, itthon van-e.

A katonák rögtön a szavába vágta:

— Tudjuk, tudjuk, hogy itthon van.

Gróf Tisza István a beszélgetés zajára a hallba nyíló nagy ajtónál megjelent és az ott tartózkodó négy katonától — a másik négy a folyosón maradt — megkérdezte, mit akarnak? Tisza mögött néhány lépésnyire felesége és Almácssy komtesz állottak. A kérdésre egy 30—32 éves szőke katona felelet helyett rászólt Tiszára:

— Mi van a kezében?

— Revolver — felelte Tisza — maguknak is puská van a kezükben.

— Tegye le a revolvert — mondta a katona.

— Előbb tegyék le maguk is a puskát.

A katonák a felhívásnak engedelmestek, hanem az egyik megszólalt:

— A hölgyek menjenek el! Félre innen!

— Nem megyünk el, itt maradunk — mondták a grófnők.

A katona újból rájuk szólt:

— A hölgyek menjenek el!

Újra csak azt a feleletet kapta:

— Nem megyünk!

Az előbbi katona megismételte a felszólítást, Tisza felé fordulva:

— Tegye le a revolvert!

Gróf Tisza a zongora mellett álló kis asztalra letette a kezében tartott revolvert és előre téve egy lépést, kemény hangon kérdezte:

— Nohát, mit akarnak?

Erre egy másik katona, egy barna fiatalember így szólt:

— Maga az oka az egész háborúnak. Milliók hiába haltak meg és pusztultak el.

— Én tudom, — mondta Tisza, hogy milliók veszttek el. Nekem táj ez legjobban, de én nem vagyok oka ennek.

Az egyik katona újra a grófnők felé fordult, azzal a felszólítással, hogy menjenek félre.

— Nem megyünk el! — mondták újra Tisza felesége és unokahuga.

Az előbbi katona folytatta szavait:

— Maga az oka az egész nyomoruságnak. Maga hozta a háborút.

Emelt hangon így fejezte be szavait:

— Most van a leszámolás ideje...

Ebben a percben eldőrdültek a fegyverek.

Az egyik golyó Tisza jobb mellkasán furódott be és a baloldalon jött ki, miközben alkalmasint a szívet is érintette. Ugyanez a golyó Almácssy grófnőt fülén én orrán könnyen megsebezte. A másik lövén Tiszát lágyékon érte.

Ahogy a lövések eldőrdültek, Tisza összeesett. A földön fekvő ezt mondta:

— Megölttek! Végem van! Ennek így kellett lennie...

A katonák szó nélkül edmentek.

Tiszát ágyra fektették, övig levetkőztették és sietve hívták báró Radvánszkyt, mire azonban az orvos odaérkezett, néhány rövid perc

alatt Tisza meghalt. Fehér lepedővel letakarták a holttestet.

Sándor János volt belügyminiszter, Tisza István sógora az esetről értesítette a főkapitányt, ahonnan Szentkirályi Béla főkapitányhelyettes hajtatott ki. Amikor a rendőri bizottság kiérkezett, a hall padozatán vértócsát talált. Az áldozat az ágyon feküdt. Az álla fel volt kötve, cipőt és fekete nadrágot viselt. Arcvonásai kemények voltak. A pápaszemmet levették róla. Ismert zöldes színű zsaketja ott feküdt az ágy mellett egy fauteuilban. Egy másik karosszéken ült a felesége, az ágy lábánál Almássy Denise, báró Radvánszky és Sándor János állottak. A kegyelmes asszony nem sirt, csak révedezve tekintett hol az ágyon levő holttestre, amelynek hatalmas mellkasa magasra emelkedett, hol az éjjeli szekrényen levő kis bőr karkötő órára.

A főkapitányhelyettes kihallgatta a szolgáló személyzetet, de csak Dömötör László tudott elmondani annyit, amennyi a katonákkal való találkozásakor történt.

Horvát támadás készül.

(Magyar katonák védik a határt.)

Vasútról jelentik: A Horvát-Szlavonországból alakult „zöld káderek” veszedelmesen közeledek az ország belseje felé és félt, hogy ha fel nem tartóztatják őket, egész megvéket ki fognak fosztani. Tegnap este jelentették, hogy a zalamegyei Légrad község felé egy nyolcszáz főből álló felfegyverzett rablóbanda közeledik. Légradon egy század katona tartózkodik, ami azonban igen kevés a jól szervezett rablóbanda feltartóztatására.

Késő este elterjedt a hír Eszék környékén, hogy Vatasd felől felfegyverzett bandák jönnek. Az illetékes katonai parancsnokságok a hadügyminiszterhez fordultak segítségért. Megbízható értesülések vannak arról, hogy Horvátországban ismét fegyverbehívták az összes korosztályokat a Muraköz, Baranya és Bars megszállása céljából. A horvátok november 2-ra és 3-ra tervezik az ország e részének megszállását.

A Dráva horvátországi partján és a varasdi határban pontonokat és fényszórókat helyeztek el és már minden előkészület megtett a megszállásra. Amíg az ország belső forradalommal küzdött, a horvátok jól megtervezték az inváziót.

Pécsről jelentik: A pécsi polgármester kijelentette, hogy legjobb tudomása szerint illetékes helyen intézkedés történt, hogy a Dráva-hidakat és a folyó partját magyar katonaság szállja meg és biztosítsa. Az egyes átkelési pontokon teljesen megbízható katonák védik a magyar határt. A polgármester a hadügyminisztertől kérte, hogy minden védelmi intézkedés idejében megtörténjen a város védelmére.

A horvátországi magyar vasutasok elhagyták állomásukat és tömegesen menekülnek Magyarországra. Pécsre tömegesen érkeznek a menekülők Horvátországból, tegnap ezer ember jött. Horvátországból csak menekülő vonatok közlekednek. Utközben mindenütt lövöldöznek a „zöld káderek” katonái.

TÖBB, MINT SZÁZ apróhirdetés olvasható az Aradi Közlöny vasárnapi számában: **Vevők—eladók, alkalmazottat keresők és alkalmazottak egymásra találnak az Aradi Közlöny apróhirdetéseivel utján.**

Lemondatják a császárt

(Katonai tényezők a kormány ellen.)

Berlin. A *Berliner Tagblatt* hiteles forrásból közli, hogy a hadikabinet három órán át tárgyalta a császár lemondásának kérdését. Vilmos császár a főhadiszállásra utazott és ennek nyomán a legkalandosabb hírek keltek szárnyra. A hadikormány elhatározta, hogy ajánlani fogja a császárnak a trónról való lemondást. A politikai pártok között egy sem akad, amely ezzel a tervvel szembeszállana. Ma már túlhaladott álláspont az, hogy magára a császárra bizzák, vajjon le akar-e mondani? A hadikabinet felkérte a kancellárt, jelenjék meg a császárnál és közölje vele a hadikormány elhatározását.

Annál kínosabban érinti a hadikormányt, hogy a kihallgatás nem történt meg, mert a császár a főhadiszállásra utazott. A hadikabinet felbatalmazta a sajtófőnököt, tudassa a császárral a főhadiszálláson a hadikormány elhatározott kívánságát. A sajtófőnök a császár után a főhadiszállásra utazott.

E pillanatban még nem tudni, mi a célja a császár utazásának. Nem lehetetlen, sőt valószínű, hogy bizonyos katonai tényezők szembe helyezkednek a kormány szándékával.

Berlinből jelentik: A német fővárosban és egész Németországban eddig nyugodt volt a hangulat. Az utolsó napok eseményei: a nagy átalakulás Ausztriában, a függetlenségi eszme győzelmé. Magyarországon azonban egy csapásra mindent megváltoztatott. Különösen a munkás-tömegek elszántak. A német munkások milliói pedig óriási erőt képviselnek.

Berlinből jelentik: Azokkal a hírekkel szemben, amelyek arról szólnak, hogy a fegyverszüneti feltételekről szóló jegyzék már megérkezett Berlinbe, megállapítható, hogy valamennyi idevonatkozó jelentés téves. Berlinben ma az a hír terjedt el, hogy a császár unokája javára lemondott. Ez a hír korai. A császár a frontra utazott. A hadikabinet azt kívánja, hogy a császár mondjon le.

Hohenlohe herceg, a berlini osztrák-magyar nagykövét, tegnap este Bécsbe utazott, de állítólag még visszajön, mert a vasuti összeköttetés Ausztriával megszakadt.

MŰVÉSZET.

HETI MŰSOR:

Szombath délután: *A szerető*. Este: *Kis szeleburdi*. C) bérlet.

A MODERN SZINHÁZ MŰSORA:

Szombaton, november 2-án: *Május*, életkép. *Url* dráma. *Lády*, tragikomédia. Három felvonásos bemutató.

Vasárnap, november 3-án délután mérsékelt helyárrakkal: *Benn az erdőn*, színmű, este rendes helyárrakkal: *Május*, életkép. *Url* dráma. *Lády*, tragikomédia.

* *Kis szeleburdi* a cine annak az operett-parádiának, melyet a közismert *Bernauer* és *Schanzer* urak közismert közhelyekből állítottak össze. Csodálatos vakmerőség jellemzi ezt a szöveget, melyben nincs egy csipetnyi szellem s egy unciányi ötlet. Csupa banális figura kering előttünk a színpadon s mond állandóan értelmetlenségeket. Zenéjét *Walter Kollo* szerelte s ebben a cukorinséges világban tulzottan sok édességgel terhelte meg. Az előadásba *Horváth Mici* vitt be egy kis elevenséget. *Miklóssy Irma* ma sokkal bátrabban és temperamentumosabban játszott, mint bemutatkozója alkalmával. *Gömöry* egyre halad a közönség szeretetében s *Gyöző* humora még a savanyu kedvében levő közönségre is villanyozólag hatott. Egyébként a szereplőkön is meglátszott a viharos napok hangulata: az egész színházon, nézőtérén és színpadon, nehéz teherként ült a lehangoltság. Ez alól csak a zenekar hegedűi voltak kivételek. (Z. A.)

* A Modern Színház mai előadása érdekes színházi eseménynek ígérkezik. Aradon teljesen újszerű, hogy egy előadás keretében három újdonságot mutasson be a színház. A Modern Színházé az érdem, hogy ezt az érdekes újítást behozta. A fővárosi műsorokból vett három sláger darab: *Május*, *Url* és *Lády* kerülnek ma és holnap, vasárnap este színre a Modern Színházban, amelynek mai és holnapi előadásaira nagyszámban történtek már előjegyzések. Vasárnap délután *Benn az erdőn* kerül színre.

* A színház heti műsora. A társulat drámai személyzete *Hamlet* tragédiájára készül *Forgács* a címszerepben, míg a többi főszerepeket *Herold*, *Lenkey*, *Várnay*, *Kertész*, *Matolcsi*, *R. Tóth*, *Lugossy*, *Bánházi*, *Csige B.*, *Barics*, *Szeghő* játszák. *Cigánybáró*, *Rigoletto* *Pardy Armand* felléptével a múltkori szereposztással kerül színre, szerdán és csütörtökön *Penteken* *Charlott* kisasszony. Szombath délután 3 és fél óraker *Aranyember*, este *Kőrista lány*. Vasárnap d. u. *Pacsirta*, este *Aranyember* uti operetta kerül színre.

Lukachich elogatása.

(„Vérszopó, bltang, kutya! Véreb!”)

Budapest volt katonai diktátorának, *Lukachich* tábornokának tegnap történt elogatásáról az alábbi érdekes részleteket jelentik:

Az Astoria előtt állandóan óriás tömeg hullámzott, dacára annak, hogy eső folyvást szitált. Fél 4 óraker kihirdették az erkélyről, hogy báró *Lukachich* altábornagy néhány perccel azelőtt megjelent a Nemzeti Tanácsnál, kijelentette csatlakozását és leltette az esküt. Erre a hírre a tömegben leirhatatlan lelkesedés vett erőt, botok, kalapok repültek az ujjongó öröm mámorában a levegőben. A hangulat azonban egyszerre megfordult, újabb hangok hallatszottak:

— Adják ki *Lukachich*ot a népnek, hadd vegye el büntetését.

A tömeg hangulata egyre forrongóbb lett és csak nagy nehezen csillapodott le, mikor az erkélyről kihirdették, hogy *Lukachich*ot mint foglyot elszállították és őrizetbe vették.

Lukachich katonai parancsnok elfogatása a következőképpen történt:

A katonai parancsnokság épülete előtt hatalmas tömeg tolongott délelőtt, amikor megjelent az ablakban *Lukachich* és kijelentette, hogy aláveti magát a Nemzeti Tanácsnak. Ekkor előállt a tömegből egy főhadnagy és *Lukachich* felé kiáltott:

— *Te vérszopó, bltang, kutya! Véreb!* Miért nincs magyar lobogó az épületen?

Lukachich nem reagált a kifakadásokra, hanem azzal mentegődzött, hogy kerestek lo bogót, de nem találtak.

— *Hittvány* folytatta a főhadnagy — tegnapelőtt is kivégeztetted tizenhét testvérünket. Most te következel!

Lukachich erre visszavonult. Később, midőn a tisztí étteremben ebédnél ült, megejelent *Hunke*, az új katonai parancsnok egy huszárhadnagy kíséretében és követelte, hogy adja át neki a katonai parancsnokság kulcsait. *Lukachich* intézkedett, hogy mindent adjanak át. *Hunke* ekkor felszólította *Lukachich*ot, hogy kövesse.

— Engedje meg, hogy befejezzem ebédeimet — válaszolta *Lukachich*.

Hunke beleegyezett és a huszárhadnagy odaállt *Lukachich* háta mögé. Az altábornagyra ez olyan hatással volt, hogy nem tudott többé enni. Felállott és kijelentette, hogy elég tesz a Nemzeti Tanács parancsának. Erre elvitték.

Magyar világ az aradi várban.

(Az első magyar állomásparancs. — A katonaság szervezi a polgárőrséget.)

Ma az a hír terjedt el Aradon, hogy a különféle garnizonokból megszökött katonák bandába tömörültek és mintegy kétezeren Temesvárral szembe vonultak. Hír szerint Temesváron erős katonacsapatok fogadták a bandákat, akiket rövid harc után visszavertek és most a szökött katonák bandája Arad felé tart. Ezt a hírt hivatalosan nem erősítették meg, olyan jelentés sem érkezett, amelyből a hír valódisága tűnnék ki, a rendőrség és katonai hatóság azonban egész nap a polgárőrség szervezésén dolgozott, hogy minél nagyobb erővel biztosíthassák a várost a közrendnek minden megtámadtatása ellen.

Ma a katonatanács tagjai automobilon jártak be a várost és az ünneplő polgársághoz lelkes beszédeket intéztek, amelyben felszólították a polgárokat, hogy minél nagyobb számmal csatlakozzanak a polgárőrséghez, mert most a nemzet legnagyobb érdeke a közrend fenntartása. Szudgy Elemér hadnagy felolvasta a temesvári katonai parancsnokság átiratát az aradi állomásparancsnoksághoz, amely az első magyar nyelvű átirat és az első hivatalos dokumentuma az önálló magyar hadseregnek. A történelmi fontosságú okmány tartalma a következő:

ÁLLOMÁSPARANCSONOKSÁGI PARANCS.

1918. november hó 1-én.

I. Magyar hadügyminisztérium felállítása.

A mai napon a következő távirat érkezett a temesvári katonai parancsnokságtól:

„A magyar katonai állomásparancsnokságnak Arad.

Magyar Ministerium eln. 1. sz. 1918. Ófel-sége rendelkezése 1918. november hó 1-től az összes parancsnokságok, csapatok, intézetek és intézmények a magyar hadügyminisztérium alá vannak rendelve. Kivételt képeznek egyelőre az elszámolások, melyekre vonatkozólag tovább is a cs. és kir. hadügyminisztérium rendelkezik. Azonnal általánosan kihirdetendő. Katonai parancsnokság Temesvár. Eln. 12200—M. szám. Bartha alezredes.“ Resch s. k. altábornagy. Helyességért: Erpst százados.

Az autó köré gyűlt tömeg tomboló lelkesedéssel üdvözölte a magyar hadügyminisztérium felállításáról szóló hírt. Ezután megkezdődött a polgárőrök toborzása és az emberek ott rögtön sorba álltak a kettős rendekben vonultak a várba a tisztek vezetésével.

A várban egész napon át lázas munka folyt. Fiedler Imre őrnagy a helyőrség minden tisztjének segítségével végzi a polgárőrök megszervezésének és felszerelésének munkáját. Egyrészt jönnek be a várba a civil emberek csapatai, akik kávéházakból, vendéglőkből és az utcákról gyűltek egybe a tisztek felszólítására. Sokan vannak, akik egyenesen a kártya asztaltól jöttek a várba, ahol katonai rend és fegyelem fogadja őket.

A várban megszűnt a németvilág. Egyetlen német szó sem hangzik el és szinte érthetetlennek látszik, hogy az évszázados német katonaszellem egyik napról a másikra olyan magyarrá változott át, mintha itt soha sem lett volna kétféjű sas, „hapták“ és „Gott erhalte“. A régi „Platzkommandó“ kifejezést a múlté. Az irodában megszólal a telefon:

— Halló, itt katonai állomásparancsnokság. Magyarul jelentkeznek a katonák, magyar a vezényszó. Itt az új Magyarország, amit minden magyar ember legszebb álmában látott. Van egy pár tiszt az idősebb aktívok közül, aki nem is tud jól magyarul, de azért tőri a nyelvét, keresi a szavakat, amely a folyékony beszélgetésnek nagy hátránvára van. És azért magyarul beszél és nem tagadhatjuk el, hogy ez nagyon jól esik a szíveknek, sirni szeretnénk a magyar államnak ezen a megvalósulásán, századok óta felgyülemlett keserűségünket szeretnénk most egyszerűen, egy nagy nagy sóhajjal belefújni ebbe az ózai déliránba itt a vár udvarán, ahol a magyar nemzeti törekvések martirijaira egyszer olyan világosan következett el a hatalmát. A magyar szabadság-törekvések temetője volt egykor az

aradi gyönyörű várudvar és boldogság látni most itt a Phoenix nagyszerű ujjaszületését.

Háromszáz polgárőr áll fegyverbe, akiket a várban levő raktárakból fegyvereztek fel. A vár szelleme a katonai szellem már is látszik rajtuk;

A kormány többsége a köztársaság mellett.

A Délvidék tárgyalni akar a szerbekkel. — Szegeden kikiáltották a köztársaságot.

Budapestről telefonálja tudósítónk: A kormány tagjai ma délelőtt 11 órakor minisztertanácsot tartottak Károlyi Mihály elnöklete alatt. Tárgyalás közben hírt kaptak a miniszterek arról, hogy gróf Andrássy Gyula külügyminiszter lemondott és lemondását a király el is fogadta. Ezután a minisztertanács elhatározta, hogy sürgős javaslatot dolgoz ki a magyar külügyminisztérium felállítására. A külügyminiszteri tárcát gróf Károlyi Mihály fogja vállalni.

Foglalkozta a minisztertanács gróf Tisza István meggyűlöletével is. Ezzel kapcsolatban elhatározták, hogy felhívást intéznek a nemzet minden tagjához, tartózkodjék az önbíráskodástól, hogy ilyenformán hasonló sajnálatos esetek elkerülhetők legyenek.

Délvidéken értesültek arról, hogy József főherceg hajlandóságát fejezte ki, hogy esküt tesz a Nemzeti Tanács kezébe. Erre nézve döntés még nincs.

Még egy rendkívül nagyfontosságú kérdésben kellett határozni a mai minisztertanácsnak, tudniillik a magyar államforma kérdésében. Erről hosszabb tanácskozás folyt. Erre főként a Délvidékről, elsősorban a Bánátról érkezett jelentések adtak indokot. Temesvárról ugyanis megalakították a külön bánzági tanácsot, amelynek katonai biztosává Bartha Albert alezredes tette meg. A bánzági néptanács kikiáltotta a köztársaságot és értesítette a Nemzeti Tanácsot, hogy a bánzági tanács közvetlen fegyverszüneti tárgyalást fog kezdeni Szerbiával. A kormány tagjai igen beható vitát indítottak a kérdésről és a miniszterek nagyrésze az államforma megváltoztatása mellett foglalt állást. Több miniszter azonban a monarchia fenntartásához ragaszkodik. Döntés ebben a kérdésben még nincs.

A 8 órai Ujság értesülése szerint a kormány aligha tud elzárkózni a köztársaság kikiáltása elől és valószínű, hogy még a mai nap folyamán proklamálni fogják a független magyar köztársaságot. Döntés esetén azonnal hozzáfognak a proklamáció megszövegezéséhez.

Szegedről jelentik: Tegnap délután nagy tüntetés volt Szegeden. A Nemzeti Tanács négygyűlést hívott össze, amely kikiáltotta a köztársaságot és csatlakozását jelentette be a Nemzeti Tanácshoz. A szegedi honvédkerületi parancsnokság a parancsnok vezetésével bejelentette a katonai tanács megalakulását. Az éjszaka zavargások voltak. Kórházból kiszabadult venereás esch katonák feltörték a fegyverraktárt, Manlicherekkel fellegyvereztek magukat, megszállták az állomás környékét, ott fosztogattak és lövöldöztek. A Nemzeti Tanács egy csapat katonát küldött ki géppuskával. Nagy útközlet fejlődött ki, végül a géppuskások fellegyvereztek a cseheket és visszaszállították őket a kórházba. Reggelre helyreállt a nyugalom. Az a hír, hogy Károlyi letette a miniszteri esküt és nem proklamálták a köztársaságot, nagy elkedvetlenedést okozott.

Budapestről jelentik: Ma délután számos katonatiszt vezetésével a 32. gyalogezred zenekara az Erzsébet-köruton Az Est szerkesztőségé elé vonult. Ott eljátszotta a Himnuszot, a

melyet a közönség leveit kalappal énekelt. A tömegből szenvedelmes hangok és fúvószó hangzott fel, amikor a köztársaságot éltették.

Elsülyesztették a Viribus Unitist.

(Áadták a délszlávoknak a flottát. — Bécsben várják az angolokat.)

Bécsből jelentik: Mialatt a császári és királyi flottát a délszláv nemzeti tanácsnak átadták, eddig kiderítetlen módon olasz tengerésztisztek nyomultak be a pólai kikötőbe és elsülyesztették a Viribus Unitis nevű csatacirkálót. A tisztikar és a legénység legnagyobb részét sikerült megmenteni.

Pólából jelentik: A flottát ma adták át ünnepélyesen a délszláv nemzeti tanácsnak. Az átvételre kiküldött képviselők beszédeket intéztek a lelkes tömeghez, amely tüntető körmenetet rendezett. A rendet sehol sem zavarták meg.

Budapestről jelenti a Pol. Híradó: Az új kormány békeakciójának máris látható eredménye van. Az olasz fronton Weber tábornok vezetésével egy bizottság megkezdte a fegyverszünet feltételeinek az ellenséggel való megállapítását. A bi-

zottságban a magyar kormány külön megbízottal képviselteti magát.

Bécsből jelentik: Angol csapatok már Laibachba érkeztek, ahol a lakosság nagy örömmel fogadta őket. Az angolok kijelentik, hogy Krajnát és Dél-Szlovéniát meg akarják szállni. Az Union-szálló előtt, ahol az angol konzulátust elhelyezték, a felvonult lakosság nevében beszédeket intéztek az angolokhoz, akiket a délszlávok megmentőinek mondtak. További angol csapatokat várnak oda. A laibachi német konzulátus érintkezésbe lépett a délszláv képviselőkkel abban az irányban, hogy az idegeneknek, elsősorban a németeknek, ne legyen bántódásuk. Ezt meg is ígérték nekik.

Együttal jelentik, hogy Trieste városát angol és olaszok a lakosság lelkesedése közben megszállták, amerikaiak pedig ellenállás nélkül Pólában szálltak partra. Állítólag Fiume is már az entente kezén van, és ennek csapatai a dalmát parton több helyütt is partra szálltak.

Bécsben attól tartanak, hogy az angolok néhány nap múlva oda is elérkeznek, de másrészt nem remélnék meg ottól, mert remélik, hogy az angolok a rendet teljesen helyreállítják.

HIREK.

Mindenki jelentkezzék polgárőrnek!

Olyan időket élünk ma, hogy mindenkinek meg kell tennie kötelességét. Arad város szervezett munkássága odahagyta szerszámait, sarokba dobta kenyérkereső alkalmatosságait és önként jelentkezett, hogy fenntartsa a közrendet és vigyázzon az élet- és vagyonbiztonságra. Lelkes fiatal diákok nem a könyveket bujják, hanem Manlichert hordanak gyenge vállukon és éjszakánként végigjárják a várost. Tisztviselők hagyták ott íróasztalukat, hogy fegyverrel kezükben ügyeljenek a rendre. Katonák, munkások, tisztviselők, diákok ügyelnek a rendre.

De a rend fenntartására a város egész polgársága élélének és vagyonának őrzésére nem elegendő az az erő, amely az eddig jelentkezőkkel lelkés táboraiból kikerült. Nem százakra, hanem ezrekre van szükség, hogy a kitorni készülő féltelen csőcselék-indulatokat meg lehessen zabálni. Ott kell lennie mindenkinek a polgárőrök táboraiban: kereskedőknek, iparosoknak, magánzóknak. Mindenkinek ott kell lennie, akinek van félteni valója. A proletáro: úgy a fizikai, mint a szellemi proletárok megteszik kötelességüket. Tegyük meg azok is, akiket a sors földi javakkal áldott meg. Ma nem szabad tetlenül kényelmesen otthon, vagy a kávéházban ülni. Ma gazdagnak, szegénynek egyaránt vigyázni kell úgy az ő, mint a más vagyonára és életére.

Mindenki haladéktalanul jelentkezzék polgárőrnek, nehogy szegényszegre kényszerítsék arra, aminek teljesítése ma első és legfontosabb kötelessége Arad minden polgárának: gazdagnak és szegénynek egyaránt.

— **Lipót Szalvátor Svájcba menekült.** Az *Ujság* Bécsből hitelt érdemlő forrásból értesül, hogy **Lipót Szalvátor** kir. herceg állítólag pár nap előtt tíz automobilon családjával és vagyonának legértékesebb részeivel Svájcba szökött. Híre jár, hogy Károly császár nyolcvan vagonba csomagoltatta legértékesebb javait, köztük a Schatz-kammer kincseit és már el is küldötte ezeket Svájcba.

— **A magyar események hatása a külföldön.** *Zürichből* jelentik: A párisi sajtó elégtelével és némi rokonszenvvel fogadta **Andrássy** békeajánlatát, mert így most már egészen elszigetelt helyzetbe jutott Németország. Viszont a monarchia bomlása aggasztja a francia közvéleményt, ahol nem szeretnék, ha Német-Ausztria Németországgal egyesülne egy nyolc van milliós német néppé. A nagy entente-lapok tudósítói már Svájcba érkeztek és ott várják a béketárgyalások megkezdését. A Nemzeti Tanács megalakulása nagy szenzáció gyanánt hatott a svájci politikai körökben.

— **Az orosz kormány támogatja a német forradalmárokat.** Berlinből jelentik: A Parlamentarische Korrespondenz, **Erzberger** organuma jelenti: A hadikabinet legutóbbi ülésében foglalkozott azzal a **bolsevik agitációval**, amelyet utóbbi időben észleltek és amely az orosz követségnek alárendelt helyekről indult ki. Ezzel kapcsolatban megtették a szükséges intézkedéseket. Érdekes idevonatkozóan egy vidéki lapnak az a jelentése, amely az orosz követség feltűnően nagy futár-forgalmára mutat rá. A lap azt állítja, hogy eddig nem kevesebb, mint három-négy száz kurír érkezett az orosz követségre Oroszországból. Hogy ezekkel a futárokkal mi történt, senki sem tudja. Nagyarányú fegyvercsempészet van folyamatban Oroszországból, különösen **kézi gránátokat csempésznek be nagy számmal.**

— **Névmagyarosítás.** **Kohn** Zoltán aradi lakos családi nevét **Kárpáti-ra** változtatta.

— **Aláírták a török fegyverszünetet.** *Londonból* jelentik: A Reuter-ügynökség értesülése szerint Törökországgal október hó 31-én délelben aláírták a fegyverszünetet.

— **Megszűnt a cenzura.** *Budapestről* jelentik: Az igazságügyminiszter az ügyészség háborús szolgálatát az előzetes cenzurára vonatkozó munkáját és az éjjeli ügyészség intézményét megszüntette.

— **Előléptetések.** A király **Weiszberger** Henrik, **Szántay** Lajos és dr. **Velcsov** Géza népfelkelő főhadnagyokat népfelkelő századosokká nevezte ki.

— **Kinevezés.** Az igazságügyminiszter **Fodor** Domokos nagyhalmágyi járásbírósi telekkönyvvezetőt a IX. fizetési osztályba sorozott telekkönyvvezetővé nevezte ki.

— **A herceg a legjobb egészségnek örvend** *Budapestről* jelentik: A *Nap* írja a következőket: **Windischgraetz** borkereskedőről a legkülönbözőbb hírek vannak forgalomban. A kitűnő bortermelő, aki két hét előtt még közéleti miniszter volt Magyarországon, a legutóbbi napokban a külügyi osztály főnöki címet viselte Bécsben, váratlanul eltűnt az osztrák fővárosból és úgy látszik szegényletében elbujt. Az a hír, mintha **Windischgraetz** öngyilkos lett volna, nem felel meg a valóságnak. A Magyar Távirati Iroda jelentése szerint a herceg a legjobb egészségnek örvend.

— **Áthelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter **Kemény** Béla rózsashegy-fonógyári és **Kréder** Péter fakerti állami népiskolai tanítókat kölcsönösen áthelyezte.

— **Szabad az áruforgalom Németországgal.** *Berlinből* jelentik: Az a hír, hogy a német kormány megtörő rendszabályokat léptetett életbe Magyarországgal szemben, a meny nyíben elrendelte, hogy a magyarországi áruforgalom előtt zárják el a határt, nem felel meg a valóságnak.

— **Aki nem engedelmeskedik cs. és kir. parancsnak.** **Vaiszlovich** Emil nagyváradi szállótulajdonosnak sok baja volt a katonasággal. Nemrég behívták katonának s mindaddig zárva volt a szállója, míg haza nem bocsátották. Most **Vaiszlovich** Emil a nagyváradi katonai ügyosztálytól a harminchetesek megkeresésére idézést kapott. Az idézés iratokkal együtt való azonnali jelentkezésre szólítja fel **Vaiszlovich** Emil s kötelességévé teszi, hogy a császári és királyi 37-ik gyalogezred nagyváradi kiegészítő parancsnokságánál haladéktalanul jelenjen meg. **Vaiszlovich** Emil az idézésben közölt felszólításnak nem tett eleget s arról Nagyvárad város katonai ügyosztályát s ennek útján természetesen a harminchetesek hadkiegészítő parancsnokságát ezzel az indokolással értesítette:

A császári és királyi közös hadsereg parancsnokságait nem ismerem el többé Magyar ország területén intézkedő hatóságoknak. Magamat a legteljesebb mértékben a Magyar Nemzeti Tanács védelme alá helyezem s annak rendelkezéseit természetesen kötelezőnek tekintem magamra nézve. Esküöm alól a Nemzeti Tanács feloldott. Ennélfogva én a császár és királyi 37-ik gyalogezred parancsát magamra nézve **kötelezőnek nem tartom** s annak eleget tenni ezennel megtagadom.

Most természetesen az a kérdés, lesz-e bántódása **Vaiszlovich**nak.

— **Két német hadtest Romániában.** Az *Ujság* bécsi értesülése szerint német körökben aggodalommal beszélnek arról, hogy két német hadtest értékes hadianyaggal együtt Romániában el van vágva.

— **Nemzetünk Prágából a magyar katonák.** *Prágából* jelentik: A cseh nemzeti tanács megengedte, hogy a prágai garnizonban levő, mintegy tízezer magyar katona visszatérhessen hazájába. Előbb le akarták őket fegyverezni, de miután a katonák ellenszegültek, megengedték, hogy fegyverekkel együtt vonuljanak el. Ruhákat és felszerelési cikkeket azonban nem vihetnek magukkal. A katonáknak novemberi zsoldjukra előleget adtak.

— **Fel akarták gyújtani a katonai élelmezési raktárt.** Ma éjjel a **Széchenyi** gözmalom melletti katonai élelmezési raktárnál szolgálatot teljesítő polgárőr észrevette, hogy két katona fel akarja gyújtani a raktárt. A polgári őr odarohant, hogy ezt megakadályozza, amire az egyik katona rálőtt. A lövés azonban nem talált. Erre a polgárőr lőtt a merénylők közé, akik futásnak eredtek. A polgárőrök és az ott szolgálatot teljesítő tisztek a merénylők után futottak s az egyik a tisztek közül annyira megközelítette az egyik merénylőt, hogy lábába szurt a kardjával. A merénylőknek ennek dacára sikerült a sötétség leple alatt elmenekülőniük.

— **Nagy betörés lopás Déván.** Dévai tudósítónk jelenti: Szerdán, múlt hó este **Sztojka** János dévai borbély mester Hunyadi-uti lakásába mindeztideig ismeretlen tettes betört és onnan 4000 korona készpénzt, három aranyórát, egy gyönyörű női arany nyakláncot és négy arany gyűrűt, körülbelül 10—12000 korona értékben, lopott el. **Sztojka** János este, zárás után elment a kávéházba. Éjfélkor haza felé tartott. Meglepődve látta, hogy a lakása ajtaja nyitva van. Meghuzódott az ajtó mögött és figyelve várt. Majd észrevétlenül besurrant a szobába és felcsavarta a villanyt. Az egyik szekrény, amelyben készpénze és ékszerei voltak elhelyezve, fel volt törve. A rendőrségre sietett és bejelentette az esetet. A szemle alkalmával az egyik rendőr a feltört szekrény közelében levő diványon egy katona szuronyt talált, amelyről csakhamar megállapítható volt, hogy a tettes ennek segítségével törte fel a szekrényt. A széles körben megindított nyomozás mindaddig eredménytelen. Csütörtökön, 31-én reggel, az egyik nyomozó csendőr utköben bement **Bárb** György dévai kövező munkás házába és egy pohár vizet kért. Amíg az asszony a konyhába ment a vizért, a csendőr az egyik széken egy derékszíjat pillantott meg, amelyre csak egy üres szuronyhüvely volt felszálva. A csendőrnek gyanúja támadt és megkérdezte az asszonyt, hogy hol van a férje. Az asszony azt mondta, hogy mivel a csendőrnek erős volt a gyanúja, hogy **Bárb** a tettes, letartóztatta és bekísérte a rendőrségre, ahol azonnal ki is hallgatták. A vallomás során azonban kiderült, hogy **Bárb** teljesen ártatlan és így még a délelőtti folyamán szabadon bocsátották.

— **A II. kerületi városatyaválasztás véget felhivatnak az ezen kerülethez tartozó szervezett munkások és polgárok, hogy f. hó 3-án vasárnap délután 4 órakor Ilona-utca 19. szám alatti vendéglő helyiségében megjelenni szíveskedjenek.**

Rosszul lett a színpadon. Sajnálatos incidens zavarta meg ma este a „Kis szeleburdi” című operett előadását. A második felvonás közepe táján **Bánházi** Teréz rosszul lett, úgy hogy az előadást a szereplők csak a legnagyobb lélekjelenléttel tudták tovább folytatni. A művésznőt állítólag szélütés érte.

— **Rémhírek Budapesten.** *Budapestről* jelentik: Ma délután Budapesten a legvadabb rémhírek voltak elterjedve, ami a főváros közönségét nagy izgalomba hozta. Arról beszéltek például, hogy **Károlyi** Mihály grófot **Tisza** sógora, **Sándor** János megölte. Azt is híresztelték, hogy a kenyérmezei fogolytáborból nagyobb számu, körülbelül hétezer főre rugó fegyveres fogolycsapat Budapest felé vonul. Hivatalos helyen aztán azt a megnyugtató kijelentést tették, hogy az orosz foglyok támadásáról szóló hír épp úgy alaptalan, mint a **Károlyi** Mihály meggyilkolásáról szóló.

A magyar nép dönt a köztársaságról.

— A király visszaadta a miniszterek esküjét. — A kormány a népre esküdött. —
Letesszük a fegyvert. — Történelmi jelenet a budapesti városházán. —

BUDAPESTRŐL telefonálja tudósítónk: Ma este 8 órakor a budapesti városházán történelmi események játszódtak le. A városháza egyik termében, amelyben egyrészt a Nemzeti Tanács százas bizottságának tagjai, másrészt lelkes közönség volt jelen, a Nemzeti Tanács és a kormány tagjai kihirdették,

hogy a kormány felvette programjába a magyar államforma megváltoztatásának kérdését is.

A történelmi esemény a következőképen folyt le:

Hoch János a Nemzeti Tanács nevében közölte, hogy a kormány fontos kijelentéseket szándékozik tenni, amely kijelentésektől függ béketörekvésünk sikere.

— Önök képviselik a nyilvánosságot, mondotta Hoch a jelenlevőknek. Miután az országgyűlés nincs együtt, a Nemzeti Tanács a konstituált szerve a nemzeti akaratnak.

Először Lindner hadügyminiszter szólalt fel:

— Mély megindulással, a kormány felelősségének teljes tudatában azon súlyos elhatározást tettük, hogy

a magyar hadsereg az összes frontokon letesszi a fegyvert.

Tesszük ezt megtört szívvel. De 4 év nehéz küzdelmei után meg kell tennünk belső viszonyok folytán, továbbá a békevágy miatt, amely népünkben, elementáris erővel megnyilatkozik. Tesszük ezt annak tudatában, hogy

Ilyen háborút többé viselni nem fogunk.

Felolvasva azután a katonákhoz intézendő proklamációt a fegyverletételre vonatkozólag, majd közölte, hogy amennyiben az entente Magyarország megszállását követelné, kérni fogják, hogy csak angol vagy francia csapatokat küldjenek. A proklamáció egyik része így hangzik:

Nem vagytok legyőzve! Emelt fővel, férfias önérzettel kövessétek a parancsot. Ha visszatértek a háborúból, munkával, ruhával, élelemmel fogunk benneteket várni. Mindenütt katona-tanácsot és polgárőrséget szervezünk, amely gondoskodni fog rólatok.

Lindner után a kimerültségtől sápadtan állott fel Károlyi Mihály és a következőket mondotta:

Ruszonnegy óra óta vagyunk a király által kinevezett kormány. Már is olyan súlyos helyzetbe jutottunk, hogy szükségesnek látjuk programunk kibővítését. Kényszerít bennünket erre nemcsak a közhangulat, hanem az a tény is, hogy meg akarjuk valósítani Magyarország valódi demokratikus függetlenségét s ez esetben az államformával is foglalkoznunk kell. Mi nem tehetjük ezt önállóan, mert kötött bennünket az az eskü, amelyet József főherceg kezébe letettünk. Azon alternatíva előtt állottunk, hogy vagy lemondunk, vagy felszólítjuk a királyt, mentse fel eskünk alól. Mi az utóbbit választottuk

s a király felmentett eskünk alól.

— Kunfi miniszter ur fogja programunk kibővítéséről indítványunkat felolvasni.

Kunfi Zsigmond gyönyörűen megkonstruált beszédében a következőket mondotta:

— A népnek nagy tömegében megnyilvánult köztársasági hangulat folytán a kormány felvette programjába annak eldöntését, hogy az ország népe milyen kormányformában akar élni. Ennek eldöntését azon alkotmányozó gyűlés van hivatva eldönteni, amelyet általános, egyenlő, titkos választójog alapján négy-hat hét alatt fogunk összehívni.

— Akár megszavazza a mai parlament az erre vonatkozó javaslatot, akár október utján léptetjük életbe az általános választójogot, a döntés meg fog történni, mert arról, hogy

köztársaság, vagy monarchia legyen Magyarország, nincs joga másnak dönteni, mint Magyarország népének.

— E történelmi pillanatban önöknek mellénk kell állniok, segítségünkre kell lenniök munkánkban. Kérve-kérek mindenkit, hogy a szabadságot, amelyet a forradalom által kivívtunk, ne engedjék beszennyezni fosztogatással, rablással, mert rablóknak, fosztogatóknak vezérel mi nem vagyunk!

Hatalmas éljenzés zúgott át a termen. Hoch János szólalt fel ezután.

— E pillanat ünnepélyességét, mondotta, ne rontsuk hozzászólásokkal. Miután a kormány tagjai esküjük alól fel vannak oldva, esküdjének most már a népnek.

Papírlapot vesz elő, valamennyi miniszter feláll, az asztalfelé közeledik, jobb kezük szívére illesztve mondják el Hoch után az eskümintát:

Esküszöm, hogy Magyarországhoz hű leszek! Teljes függetlenségét megvédem és minden erőmmel Magyarország haladását fogom szolgálni. Isten engem így segélt!

A feledhetetlen jelenetet mindenki könnyes szemmel nézte végig. A miniszterek szemében is könny ragyogott és kezük a felindulástól remegett. Ezután a gyűlés feloszlott és a jelenlevők mindegyike apostolként járta be a várost, mozikat, színházakat, hirdelve a nagyszerű eseményt.

A spanyol-veszedelem.

(Jó a dohányosoknak, — rossz a szerelmeseknek.)

A nyáron még tréfálkoztunk az influenza-járványról, melyet spanyolnak keresztelt el a köztudat. Szeptember végén, amikor hirtelen hideg és esős idő szakadt ránk, egyszerre végzetes lett a veszedelem, a járvány napról-napra jobban terjedt és már pusztított is, a halálozási arányszám megnőtt. Az elmúlt szombaton csökkent hetek óta először a megbetegedések és halálozások száma, ez azonban egyáltalán nem jelenti azt, hogy a veszedelem szünetfélben van.

(Nem szabad félni.)

Az orvostudomány egyelőre teljesen tehetetlen. Minden klinikán, laboratóriumban lázasan dolgoznak, professorok, asszisztensek, még magánosok is, amennyire idejük engedi, kutatják a kórokozót és keresik a gyógyító eszközöket. Egyelőre azonban nemcsak gyógyítani nem tudják a spanyolt, de még a járvány terjesztése ellen sem tudnak védekezni. Az orvosok egyértelműleg azt mondják, hogy védekezni képtelenség, mert a járvány a levegőn át terjed és olyan maszkot, mely megvédelmez, még az ápolónők és járványorvosok számára sem lehet eleget készíteni. A legfőbb dolog, hogy senki ne rettegjen a betegségtől, akármilyen veszedelmes is az. Nem szabad félni, ez a védekezés legfőbb, ezidőszerint még egyetlen módja. Az okatlan félelem gyöngíti a szervezetet és csökkenti az ellentállóképességet.

(A dohányosok.)

Laikusok azt találták ki, hogy a dohányos emberek nehezebben kapják meg a betegséget, az ő állandóan füsttel dezinficiált szájuk és tüdejük jobban ellenáll a fertőzésnek. Orvosi körökben megoszlik a felfogás a dohányosok ellenálló képességéről, de az a vélemény van többségben, hogy a dohányzás valóban egy-két százalékos védelemet nyújt, amint hogy az ilyen természetű fertőzések ellen mindig jobban meg voltak védve a dohányosok. Tulzásba természetesen nem szabad vinni a dohányzást, mert az gyöngíti a szívet és a szervezetet. Mindenesetre jó volna, ha a kormány a járványra való tekintettel több dohányárut hozna forgalomba. Bölcsebb és célravezetőbb intézkedés volna ez, mint a színházak bezárása.

A szív a legfontosabb ugyan a spanyol veszedelemben, de téves az az elterjedt közhit, hogy betegszívű vagy betegtüdejű emberek különösen inklinálnak a betegségre. Egész sereg tüdővésztes ember minden következmény nélkül, könnyen és gyorsan átesett a betegségen, míg makkegészséges embereket negyvennyolc óra alatt megölt a rejtélyes veszedelem. Bizonyos, hogy nőket jobban megtámadnak a spanyol bacillusai és az is kétségtelennek látszik, hogy áldott állapotban levő nők ellenálló képessége a legesekélyebb. A szív azért fontos, mert az orvosok csak a szívvel tudnak dolgozni, a tüdővel nem. A szívet tudják izgatni, erősíteni, úgy, a hogy ellenőrizni, míg a tüdővel szemben még mindig tehetetlenek. De a szív rendes működésével egyenrangú a rendes láplálkozás és anyagcsere, a normális gyomor és bélműködés is. Akinek a szervezete nem szokta meg az alkoholt, az most se igyon, nem igaz, hogy az alkohol segít. Általában a normális, nyugodt, félelem nélkül való, tiszta élet a legjobb védekezés. A kezét gyakran megmosni, a száját és a torkot öblögetni természetesen helyes óvintézkedés most is. De tulzott és erőszakos védekező eszközök nem használnak, inkább a járvány terjedését mozdítják elő.

(Óvatosság a szerelmében.)

Az orvosok intik az ifjúságot, hogy a nem életben is igyekezzenek fokozottan védekezni. A nők a leggyakoribb bacillushordozók, különösen a rendőri felügyelet alatt álló nők. Jó volna, ha a rendőrség legalább háromnaponként erősen dezinficiáltatná azokat a házakat, melyekben prostituált nők laknak.

Meg kell mondani, hogy a helyzet ellenére a nagy szomorúságnak és riadalomnak, mely a lelkeket eltölti, nem olyan kétségbeesítő, mint a milyennek látszik. Azoknak 90 százaléka, akik átestek a spanyolon, nem tudtak róla, vagy nem érezték intenzívebben. A halálzási arányszám nem nagyobb, sőt kisebb, mint egy gyermek-betegség-járványnál szokott lenni. Ez azonban csak megnyugtató adat, mely nem csökkenti a veszedelem komolyságát, hiszen egy erélytelen védekezés hatása alatt a baj a legnagyobb arányokat ölthetné annál is inkább, mert az orvostudomány még reménye sincs, hogy az igazi gyógyító és védekező eszközt megtalálja. A halottakat felboncolják ugyan a klinikákon és keresik buzgón a spanyol bacillust, de a tulterhelt és izgatott orvosok nem nagyon bizhatnak a tudományos eredményben.

Az aradi lapok új előfizetési díjai.

Jeleztük már, hogy az aradi napilapok ez év november 1-ével felemelik előfizetési díjait, mert az újságpapír és a nyomdai anyagok árának folytonos emelése rákényszeríti őket a lap megdrágult előállításának részleges áthárítására. Az emelés mérvé nincs arányban az anyagok: festék, papír, olaj, stb. árának és a munkabérek emelkedésével s az új előfizetési díjak — bár elkeserítően magasak — korántsem érik el bármely fogyasztási cikknek háborús ár-emelkedését és alacsonyabbak a fővárosi napilapok előfizetési díjainál is, holott köztudomásu, hogy ezek nagy példányszáma az önköltségeknek egészen más elosztását teszi lehetővé. Minden reményünk az, hogy rövid idő választ el már a béke visszatérésétől s nem kell fentartanunk az új előfizetési díjakat, amelyek legnagyobb elenségei a laptulajdonosok legfőbb üzleti érdekének: a lap terjesztésének.

A november elsején életbelépő új előfizetési díjak a következők:

egész évre	84 korona
fél évre	42 korona
negyed évre	21 korona
egy hónapra	7 korona
egyes példányszámok ára (pályaudvarokon is)	— 30 fillér.

Természetes, hogy a kiadóhivatal mindazon előfizetőktől, akik a lapot az év végéig már kifizették, az előfizetési-díj különbözetét az év hátralévő részére nem szedi be.

Aradi Közlöny, Arad és Vidéke, Aradi Hírlap

Apolló-színház.

1918. nov. 2-án:

Sár-arany.

Arad, 3 órában.

Uránia-színház.

1918. nov. 2-án:

Havasok fia.

Látrányos nagy filmjűtéek 5 felvonásban.

LEGUJABB.

Törvényjavaslat a magyar külügyminiszterségről. — Holnap esküszik fel a budapesti helyőrség. — Mit üzen Hindenburg?

Budapest. Azon törvényjavaslatok között, a melyeket a kormány a Házban tárgyalottná kíván, az első között van a magyar külügyminiszterium felállításáról szóló törvényjavaslat. Addig is, amíg ez törvényé válik, a magyar külügyminiszteri állást megszervezik és betöltik. A magyar külügyminiszterséget Károlyi Mihály fogja betölteni.

London. A Reuter iroda jelenti: Mint közhik, a béke ügyében nem történt haladás. Azok a tanácskozások, melyeket Párisban tartottak, csak előzetesek voltak. A fontosabb megbeszélések csak most fognak következni.

Genf. A Matin jelenti: A szövetségesek elhatározták, hogy annak biztosítására, hogy annak biztosítására, hogy Ausztria-Magyarország részéről félreértésnek áldozatai ne legyenek, a fegyverszünet feltétlenül Prága, Ljubljana, Zágráb, Erdély megszállását fogják követelni, továbbá, hogy az olaszok által lakott területeket olasz csapatok szállják meg.

Berlin. Hindenburg egy fellívást adott közre, amelyben mindazoknak, akik a német hazáért aggódva tőle kérnek tanácsot, ezt üzeni.

— Most becsületünk, szabadságunk és jövőnk forog kockán s ezt csak úgy menthetjük meg, ha egységesek leszünk. A haza határát több, mint 50 hónapja védi töretlen hadseregünk és kérem a népet, hogy egységesen és erősen álljon seregeink mögött. Ha ez így lesz, minden viharral dacolni fogunk.

Budapest. A 'Politikai Híradó' jelenti: A kormány Persián Ádám hírlapíró kormánybiztossá nevezte ki a római katolikus papság jogos igényeinek biztosítására vonatkozó intézkedések előkészítésére és foganatosítására.

Budapest. A hadügyminiszter utasítást adott a tényleges tisztek háboru utáni ellátásáról szóló törvényjavaslat elkészítésére.

Bécs. A hadügyminiszterium közli: A cs. és kir. Dunai-flottilának Magyarország részére való átadása miatt a többi nemzetek kifogást terjesztettek elő. A helyzet a következőként alakult: A Dunai-flottilla ezidő szerint Szerbiában harcol, hogy védelmezze Kövess tábornok csapatainak átkelését. A nemzetekhez intézett manifesztum folytán a hajókon azonban csak magyarok maradtak s így a magyarországi átalakulás megtörténte után a legcélszerűbb volt a flottilát a hadsereg biztosítása céljából a magyar kormánynak átengedni.

Budapest. A budapesti helyőrség vármennyi tisztje holnap, november 2-án délelőtt 11 órakor teszi le az esküt az Országház-téren a Nemzeti Tanács kezébe.

Bécs. Az összes bécsi Kaszárnnyákban és katonai intézményekben a tisztek letették az esküt az állami tanács megbízóinak kezébe.

Bécs. Az tábornagy, vezérkari főnök ma kihallgatáson volt a királynál.

A MOZI

* Az Apolló és Uránia nyitva van. Az Apolló- és Uránia-színház péntek este újra megnyitotta kapuit. Az izgalmas hangulat ellenére megtelt mind a két mozisínház nézőtere. Az előadásokat hazafias demonstrációk előzték meg. Ugy az Apollóban, mint az Urániában,

elsőrangú műsor kerül vetítésre. Szombaton két előadást tartanak a mozik: fél 6 órakor és 9 órakor.

A szerkesztésért felel
STAUBER JOZSEF.

A szépségápolás titka a felhasznált szőpítőszerek helyes megválasztásában rejlik!

Rozsnyay kitűnő Serail arc-szépítő különlegességei

mind kipróbált jó hatású készítmények, amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arckenőcse. Kis tégely 1-50 kor. Nagy tégely 2-50 k.

Rozsnyay Serail crémje nappal használatra. Egy tégely ára 3 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 7 kor. — III.

Rozsnyay Szerén Arcpora. Lehellet finomságu. Crém, fehér, rózsás és testszínekben. Egy dob. ára 4 korona.

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvirág, Ibolya, Ideál, orgona, piros róza, Serail, Uryge 8 kor. 50 fillér.

Kapható a készítőnél: 1845

Rozsnyay Máttyás Gyógyszertárában Arad, Szabadság-tér.